„ЗАСТАВА“ излази три пута у недељи: средом, петком и недељом.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 12 фор.
на пола године . . . . . 6 „
на четврт године . . . . . 3 „
на један месец дана . . . . . 1 „
за Србију:
(у сребру)
на годину 120 гроша, на пола године 60 гроша, а на четврт године 30 гроша чар.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по количини врста или места које заузимају из оваких ситних петит слова, и за сваку врсту плаћа се увек по 6 новчића, а за жиг сваки пут бапка по 30 новч.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „Заставе“ у Нови Сад у кући под бројем 11 и 12 у дунавској улици.

Рукописи не враћају се натраг.

БРОЈ 123. У НОВОМЕ САДУ, У СРЕДУ 20. ОКТОБРА 1871. ГОДИНА VI.

У НОВОМ САДУ 19. октобра.

Још се имао печат ударити на све, што у решењу бечке кризе министарске, до сад познато беше; требало се само дознати, какав ће завршетак та криза имати, и — то се сад са свим дознало. Вести о одступању министарства Хохенвартовог обистинише се све до последње, и најновија вест из Беча потврђује не само да је Хохенвартов кабинет *поднео* оставку, него је цар ту оставку званично и *уважио*. Хохенвартовог кабинета дакле нема више, па као што њега нема, тако и од политике „изравнања“ нема више ни разговора. Државни брод Аустрије остављен је да и даље блуди по мору неизвесности али сигурној пропасти својој на сусрет. Последња седница министарства Хохенвартовог држана је — како се из Беча јавља — 15. ов. м. под председништвом царевим, и ту је цар оставку тога кабинета уважио, но ипак је умолио Хохенварта, да послове министарства привремено и даље обавља, док се не склопи ново министарство.

Сад се дакле зна, како се решила криза, која је политичне кругове ове државе у тако запетој пажљивости више од две недеље дана одржавала. Минастарство Хохенвартово пало је заједно са својом политиком, подлегло је као што „Политика уместно примећава, не кривицом својом; њега су „иностранци оборили. Али с тим падом пали су и последњи „Аустријанци“ — вели даље исти лист — и сад који за њима дође, може једној и другој странци добро доћи, али аустријској држави нигда.

Но сад је питање, какво ће министарство заузети остављене столице бечког кабинета? То је питање логична последица пада Хохенвартовог а по ову државу од животног значаја. До сад о томе питању нема никаква поуздана гласа. Имена која се по разним листовима означују за последователе, управо заменике Хохенвартове, могу се узети као кандидати поједини политични странака, никако пак као кандидати круне. Тако се сад проносе, да ће опет доћи на владу Потоцки, Ауерсперг, Шмерлинг и Ласер и други, који су већ покушали своје експерименте на болеснику који се креним именом својим зове Аустрија, и који су као што се зна пали жртвом својих покушаја, чиме су засведочили своју неспособност државничку. „Преса“ доноси листу целог министарства будућег, које би по њој овако изгледати имало: Габленц председник; Визер правде; Штремајер просвете; Писингер земљеделства; Шол земаљске обране; Холцгетан финансије. Али и ова листа као и све друге спадају за сад још у царство нагађања с тим више, што се као поуздано јавља' да се министарство неће одмах саставити, јер круна треба времена да се промисли, кога ће позвати на корман државе. Са оваком кандидацијом, терају само политичне странке своју шпекулацију, која је управљена на то, да круну задобије за своју кандидациону листу. Као тим начином се мисли приморати круна, да једну или другу листу усвоји.

Међу тим, док се с једне стране труде разне странке на тај и на други начин, да се крме државне дочепају, дотле се с друге стране наводе разлози, који већ у напред одузимају вероватност некима од споменутих овде комбинација. Тако се за Потоцког вели, да се неби никако ни примио и по други пут да саставља или уђе у министарство. Шмерлинговци су се упели да дође Шмерлинг на владу, те већ почеше протуривати у свет гласове, да га је цар неколуко пута звао к себи, — што се узимало за повод мишлењу, да ће му се поверити склапање кабинета, — но и то се сад одсудно побија. Један дописник „П. Л.“ — ког тај лист за поузданог држи — уверава, да Шмерлинг ни једаред није био код цара за време трајања и по свршетку кризе, те дакле да нема ни изгледа о његовом ступању на министарство; а и Андраши, који је опет на „нарочит“ позив отишао у Беч, био би — по томе листу — одлучно против Шмерлиига. Да се пак опет врати министарство Гискра-Херпст, то и сама странка „уставовераца“ немачких, држи у овим околностима за немогуће. И тако дакле, све што се говорило о личном саставу будућег министарства бечког, за сад су само празна нагађања новинарска; а за који дан видиће се и онако, ко ће доћи да усрећи Аустрију.

Него према ситуасији унутарњој, већ се могу узети за вероватне оне вести, које говоре о начелном саставу будућег министарства. У томе се гласови сви деле у главноме на двоје. Једни мисле, да ће у цислитавској половини аустро-угарске државе опет апсолутизам наступити, чему баш ни сами „уставоверци“ нису ненаклоњени, пошто апсолутизам Немцима ипак неке користи доноси; други пак држе, да ће морати доћи какво „прелазно“ министарство као оно Потоцково. И ова последња претпоставка вероватна је већ и с тога, што ће *ваљда* Андрашија морати бити за њу, да би се поравнање са Угарском од 1867. у снази одржало, ма да се тај исти државник приликом свог последњег бавлења у Бечу, изразио: да је апсолутизам једина могућа форма владавине за Цислитаву. Наравно, да се он неби јако опирао апсолутизму у Цислитави с тога, што би тим олакшао и потпомогао своју централистичку политику у Угарској, а друго и с тога, што би у том случају, Угарска била решена уговора од 1867. год. и могла по вољи склапати персоналну унију, чиме би се Андрашија јако утврдио, ако би тај акт извести могао. Да је његова политика у овом правцу управљена била у ствари министарске кризе у Бечу, овде не вели нико, али је „Политика“ пре кратког времена ту тежњу Андрашијеву врло јасно доказала. Но како било, од измирења народа у цислитави нема ништа, то се из свега види, ма да се уставоверни Немци спремају, да се са Пољацима здруже, небили тим начином могли доћи до већине у рајхерату.

Према овоме замршају у Аустрији, није чудо, што су све вести о стању и одношају други држава у очима народа у аустро-угарској од споредније важности. Међу тим и нема их за сада бог зна како значајних. Једна од важнијих најновијих вести, — нарочито може значаја имати по народе балканског полуострова — та је, да је кнез Милан врло љубазно био дочекан од руског цара, који га је обасуо знацима своје наклоности. Кнез се већ вратио са тога састанка натраг, и као што један телеграм јавља, био је 14. ов. м. у Севастопољу, где је прегледао бојишта од год. 1855 и 1856. — Овоме путу кнеза Милана приписује се политичан значај, а из тога, што га на томе путу прати први регенат Блазнавац изводи се, да се овај извио испод уплива аустро-угарске политике, под којом је до сада, на штету народа српског стајао. Ако је ово — нарочиту последње — истина, то по народ српски, и остале народе на балканском полуострову може овај пут имати великог значаја, и не буде ли му циљ само династичка корист, — што се такође на неки мести држи — онда би се са обзиром на све околности, могао овај пут можда довести у свезу и са задатком, ког Србија има да изврши на балканском полуострову. Као што све, тако ће и циљ овог путовања, време расветлити. За сад је већ то добар знак, што тај пут негоди некоме у Пешти-Будиму.

АУСТРО-МАЂАРИ И ИСТОК.

I.

Последњи дана укрстише се на обзору политичног неба две политичне муње, једна са запада, друга са истока долазећи, а те су муње два политично важна, а доста и изненадна догађаја: пад Хохенвартова министарства, и тиме покушаја поравнања Беча са Славенима, и пут српског кнеза Милана у Ливадију на поздравлење руског цара.

Оба ова догађаја стоје како у постанку, тако и у посљедицама својима у извесној свези, но ми ћемо најпре да их појединце уочимо, па онда да им свезу објаснимо.

Аустрија се од десетак година бори са животом и смрти. Трагична драма те борбе одпочела је са прологом октобарске дипломе од год. 1860. у којој је сваком народу по нешто обећано; први чин те драме био је фебруарски назови-устав са поразом на Краљевградцу; други је чин био поравнање са Угарском без Славена, и са децембарским надри-уставом; трећи је чин био Хохенвартов покушај поравнања са Славенима, који је покушај ово дана са падом Хохенварта пропао, и у чему је перипетија трагедије и замет катастрофи; четврти је чин спрема за пети чин коначне катастрофе.

Да се Аустрија могла са Славенима измирити, оно би јој живот истина не вековечан, али дужи био. Овако јој спасења нема.

Ми Срби немамо узрока за тим тужити. Срби би са својом тежњом и цели, и према самој са Славенима измиреној Аустрији били међу две ватре или боље рећи између жеље и радости, да се и западни Славени опросте свога мучнога положаја, и да дођу до уживања своји народни права, и између бриге и зебње, да тако опорављена и ојачана Аустрија опет своје чељусти не отвори на јужнославенске, нарочито српске земље, и то можда у име и по жељи сами Славена неки. Ипак је осећај братинског саучешћа претегао, и жеља, да се браћа наша постојећег зла, ма и у оквиру Аустрије опросте, надвладала је бригу и зебњу од будућности, за коју би остало времена, да се заједнички тако састарамо, да изравнање не буде на уштрб будућности ни западног ни јужноисточног Славенства.

Мађарски народ ужљебљен међу западним и јужним Славенима с једне, стешњен међу Немачком и Русијом с друге стране, а по томе са гледишта слободе, самосталности, и народности, са западним и јужним славенским племенима сличну судбу имајући, био је позван, да припомогне западним Славенима, да се од Немаца ослободе, а да не одмогне јужно-славенским племенима, да се Турака опросте, не би ли сви у заједници како према Немачкој, тако и према Русији самосталност своју одржати могли.

То је био значај политике, која је ишла на искрено, али и правично споразумлење са Мађарима, и која је с почетка била и у Србији одзива нашла. Но Мађаре које урођена им природа господарства, које први успеси, које махинације Наполеона III. тако заслепише, да себи уобразише, да су позвани, да крила свог које непосредног, које посредног господства над свим јужно-источним славенским племенима разшире, и улогу како Аустрије, тако и Турске предузму. Док је било Наполеонове свемогућности, могла се ако не оправдати, оно објаснити така обмана; кад Наполеон паде, било је и времена и прилике, да Мађари себи дођу, и да се врате на пут доброг споразумлења са околним славенским племенима, и сад им се при покушају поравнања са Чесима и осталим западним Славенима најбоља и последња прилика томе даде — но они остадоше на кривоме путу.

Познато је, да је гр. Андрашије био тај, који је код цара и краља учинио, да је у борби између Немаца и Чеха, између Бајста и Хохенварта вага претегла на страну Немаца и Бајста. Андрашија дакле не само да није помогао Чесима, него им је и одмогао. Док су Чеси стојали на земљишту, да правоваљаност аустро-угарског поравнања зависи од накнадног ческог признања, донде је или ћутање или и сам одпор теребешког грофа, имао са мађарског гледишта каквог таквог смисла али кад Ригер, Мартинић и Пражак у последњем часу у Бечу пристадоше на преиначење те тачке, онда је грофу Андрашији ваљало задовољити се, и Немце својој судбини оставивши повући се у своју теребешку љуску.

Но гр. Андрашија намету се и за судију уставности у тако званим „осталим земљама Њ. Величаства“, и то не само уставности у начелу, него и у форми, и начину, и показа се управо као непријатељ државног права Ческе. С тим је последњу карту непријатељства према Славенима, како западним, тако и јужвим изиграо. Он је створио такође опасан „прецеденс“, пример, за Угарску, јер кад је угарској влади слободно допустити, да се државни канцелар, и државно министарство противу закона меша у унутрашње ствари „аустријске“ половине монархије, шта више, кад се она са тим средишним министарством у томе још сложи, и заједнички ради, онда не увиђамо, зашто да не буде доцније слободно, да тако исто „аустријско“ са државним министарством према Угарској поступају? Што „П. Лојд“ сад ствар у том облику представља, да је Андрашије као приватан човек цару савете давао, то је како ништаво, тако и опасно мудровање, јер министар владатељу у државним стварима никад не може приватан савет давати, особито кад владатељ *тражи* савета од њега; а зар неће и „аустријски“ министри исто тако „приватан савет“ давати моћи? Што се поговара, да ће левица интерпелисати Андрашију због његовог мешања, и то не правда Мађаре, једно што опозицијони листови (изузимајући „М. Ујшаг“, орган крајње левице) нису у течају кризе и Андрашијевог мешања одупирали се томе, него су то још повлађивали тиме, што су на ческе основне чланке нападали, те би сад згрнувши плод Андрашијевог мешања у крила тобожне користи мађарског народа, ради *мржњу* (odium) поступка бацити на самог Андрашију и његову странку у интересу партајне тактике.

Што је гр. Андрашије учинио, ми сматрамо, и морамо сматрати, да је мађарски народ учинио, изузимајући малога дела, који сад мало броји и важи, и који ће, како су ствари пошле, тежко и кад, бар док Аустро-Угарска постоји, важности имати.

Гр. Андрашије бацио је рукавицу читавом западном и јужном Славенству, и он силом тера западне Славене у наручија, у која је отерао и — кнеза Милана.

Тиме долазимо на други догађај, на пут кнеза Милана у пратњи регента Блазнавца у Ливадију, да поздрави руског цара.

Пештански и Бечки листови признавајући политични значај тога пута труде се доказати, да је он зато учињен, што је Аустро-Угарска разклиматана, и што српско регенство не налази више поузданог ослонца на аустро-угарској држави, за разкламитање пак криве Хохенварта и његов покушај поравнања са Чесима и другим Славенима.

Но и ако је криза у Аустрији ову пајаву пута ускорила, никако јој она није узрок; клице томе дубље и даље леже. Српска влада није могла, а да на последку не увиди, да је аустро-угарска дипломација у обште, а и угарска влада особено њу обмањивала, и заваравала. То се последњи пут показало поводом црноморске размирице између Русије, Порте, и остали велики сила. Док је Бајст јавно претио и Романији и Србији, донде је гр. Андрашије испод руке истина у Београду ту претњу за безсмислицу означавао, али је јавно са Бајстом у свему у један рог дувао. Овамо се Босна и Херцеговина Србији обећавала, а овамо су ковани планови за освојење Босне и Херцеговине. Но како је династично питање поглавита полуга пријатељства, да не рекнемо свезе, између Аустро-Угарске, а особито Угарске и српске владе било, то је излазак Карађорђевићеве парнице задао последњи удар томе пријатељству.

Но има ту и други узрока.

То српско-мађарско пријатељство, у свези са мађарском како спољашњом, тако и унутрашњом политиком према јужно-источним славенским племенима подрањаше све већма симпатије ти племена према српској влади, и уплив ови на њи. Приликом крштења на Цетиње показа се, да речена племена упиру своје очи на малену, али јуначку, одважну, за ослобођење и ујединење српски племена у Турској одушевљену, и на пријатељство Русије наслоњену Црну Гору. И изнутра регентство лево и десно све у већи теснац долазаше. Крајње је време дакле било, да се рускоме цару поклони колико кнез, толико још више — Блазнавац.

Као што се Немци у Бечу, и Мађари у Пешти љуте на тај пут и састанак, у Ливадији, тако има и Србаља, који се томе безусловно радују; млоги ма и зато само, што се непријатељи српски љуте нањ. И нама, који смо особито од оно доба, кад смо махијавелистику, лукавство мађ. политике увидили, и обелодањивали, — за извесну цел препоручивали, да Србија одступи од

пријатељства и свезе са уг. владом, и да за спољашњи задатак свој, прса своја оклопа симпатијом сродни племена, а леђа да осигура наслоном на Русију, неможе овај пут и састанак бити равнодушан; но да ли ћемо имати узрока радовати се, то ћемо видити и показати, кад сазнамо, не толико повод, колико цел тога пута и састанка. Повод може и само династичан бити; цел пак може бити или само династична, или и *народна*, јер да је само ова, то нам прошлост не да веровати. Ако је цел такмица са Црном Гором, или и само паралисање одношаја Русије, према Црној Гори, или руског цара према црногорском кнезу, а међутим „мирни развитак“ ствари на балканском полуотоку, то онда са том променом заштите није добивено, ако није изгубљено, јер док би озлојеђени Мађари нас овде још већма притискивали, и на нама се и за поступак србске владе светили, донде би осигурана, и под крилима руског орла у свима својим огранцима зближена и ојачана бирократија своје ма и уставом бојадисане церије над напредном странком у Србији вијла. Руском цару може бити и збиља, кад и даље говори о насљедништву данас на *црногорском* сутра на другом престолу, по чему би дакле толико престола било, колико покрајина србски има, и поред чега би Босна, и Херцеговина још дуго питати могла — нама је пак стало до ослобођења и уједињења свију србски земаља и племена на балканском полуотоку, па ако се скорим непокаже, да је то цел тога *пута*, и посљедица тога састанка, то ћемо други *пут* тражити, да се постигне речена народна цел.

Споразумлење између Србије и Црне Горе у реченој цели било је у најбољем току, и *томе* смо се и ми радовали, и радисмо по могућству на поравнању пута томе споразумлењу — надајмо се, да се на путу у Ливадију неће наћи *камен спотицања* томе споразумлењу. Наслон на Русију може само онда имати беріћетни посљедица по обшту цел народа, ако се оснива на међусобном споразумлењу како Србије и Црне Горе, тако у обште србски, па и други сродни племена на балканском полуотоку — иначе наслон тај, и такмица у тражењу тог наслона не би био стуб, него надгробни камен самосталности и слободе србске.

Ми желимо, да посљедица тога пута буде утврђење споразумлеља између Србије и Црне Горе у цели ослобођења србски и остали сродни племена на балканском полуотоку, и ма ми услед тога морали и више с ове стране претрпети, него што смо претрпели под егидом пријатељства србско-мађарског, ми ћемо се ипак радовати, и радо ћемо не само уставну борбу нашу с ове стране наставити, него и по могућству подпомоћи, да се што скорије изпуни топла жеља васколиког Србства.

СКУПШТИНА У СРБИЈИ.

У Крагујевцу 1. окт. 1871. год.

Октобра 1. у 9. часова изјутра председ. у присуству министра просвете, финансије и војеног, отвара скупштину, и јавља да је на реду читање протокола 16. састанка. Секретар Живковић чита протокол, који се после приличних измена прими. Затим председ. јавља, да су намјесници подписали закон о изменама неких §§. у устројству велике школе, што скупштина прими знању. После тога известилац Маргетић на позив председ. продужује читање буџета, и то финансиског. У том времену долази министар правде. Скупштина на предлог председ. прими буџет финансиски. Код буџета војеног, Сима Несторовић говори, како је он у одбору био једини, да се четницима народње војске недаје никаква плата. Цанковић доказује нужност опстанка пројекта, односно плате народњим четовођама, — њега у томе подпомаже Грковић, но још с тим, како четовође морају отличније да живу и боље да се носе!! (велика вика, то није истина, то ми нећемо.) Несторовић говори, како четовођа даје простом војнику да му очисти сабљу, и како прост војник мора да чува стражу, што све четовођа не ради, због тога је противан пројекту. Блазнавац као командар народње војске говори за пројект, и доказује велику справедљивост, давати неку суму новаца из државне касе четовођама, што они много посла имају. Великић говори, како у самом закону стоји, да је сваки Србин војник, и да се сви безплатно узајмно чувамо; он вели неће, да народња војска постепеним примањем плате из државне касе, постане редовна, због тога је не само да се ништа неда четовођама, него да се и командирима одузме она већ одобрена плата. Бошковић говори, како четовође много посла имају, и више него остали војници дангубе, па је вели, због тога праведан пројект владин — њега у томе подпомаже Цанковић и Ћирковић. Милован Спасић напомиње, како је скупштина и у својој адреси казала да је народња војска, једина наша узданица, — а како су њене старешине учитељи, то је онда праведно, да им се због много већег труда, даде као нека накнада нешто из касе, због тога је уз пројект. Каљевић говори, како је одбор по објашњењу владином увидио, да четовође много више посла, од осталих народњих војника имају, па због тога је и он био, да им се као накнада за њихов трошак даде, нека сума из државне касе, као што је то пројектом владиним и опредељено, — иначе, он је противан да се плата увуче и у народну војску. Срећковић говори, како сваки војник неможе бити четовођа, како само онај то звање получити може који више зна, а да војник у то стању дође, мора више и трошити; па једно због тога, а друго, кад смо законом дали право, да и кметови могу јести на општи рачун, он је да се и четовођама нешто, у име накнаде трошкова и већег рада плаћа; тим још пре што у противном случају нећемо добити добре четовође. Великић тражи говор, — а скупштина му неда. Затим скупштина на предлог председ. усвоји и пројект буџета војеног министарства. После тога Несторовић и Војин Радосављевић протествују, што им није дат говор. Затим Несторовић још говори, како се председ. није могао обраћати скупштини са разлогом, да му се говор и по трећи пут недозволи, јер вели, он је у мањини, па као известилац према пословнику може говорити и поступак свој објашњавати. Председ. вели, да он није од скупштине тражио, да му се говор недозволи. Млоги вичу свршена је ствар; и на томе се сврши. Николајевић говори, како он из буџета није могао дознати, ђе долазе они новци, који се у име замене војника дају, — па због тога тражи да му министар војени то каже. Председ. упућује га да поднесе писмену интерпелацију. Министар Војени одговарајући Николајевићу вели, да тај новац долази у фонд инвалидски; и Николајевић би са тим одговором задовољан. Затим се прочита и буџет министарства грађевине, који се одма без икакве дебате на предлог председ. прими. Каљевић почиње неки говор, али председ. вели, да је ствар свршена, и због тога да неможе говорити; и одма после тога даје скупштини пола сахата одмора. По свршетку одмора, председ. јавља, да је одбор законодавни готов са предлогом Миле Дамјановића, који ће сутра доћи на дневни ред, а за данас вели, нема се шта радити. Позива одборе да раде до подне и после подне, а састанак заказује за сутра у 8. часова. Скупштина је затворена у 11. часова пре подне.

Октобра 2. у 9 часова изјутра подпредседник у присуству министра унутрашњих послова, просвете, финансије и правде отвара скупштину, и јавља, да председник скупштински није могао због слабости доћи данас, кога ће он заступити. Даље јавља, да министар председ. у име владе има нешто скупштини да јави. Министар председ. говори, како се влада одазвала жељи скупштине, и усвојила, да се у сваком округу заведе порота. За тим јавља скупштини, да је преко њега дошла скупштини једна депеша од двоице Ивањичана, у којој се јавља, како се општине протурују због јатаковања, и моли скупштину да се за сада не дирају, коју депешу предаје скупштини са том приметбом, да се из депеше не види, да су се предходно са молбом на надлежног министра обраћали, те због тога је мнења, да се просто одбију; што скупштина одма без дебате усвоји. За тим подпредсед. пита скупштину, да ли је одбор 4. изабран да поднесене предлоге скупштинске формулише, или да подиесене предлоге прегледа и реши, који могу доћи пред скупштину а који не могу, због чега се ови последњи онда неће ни износити пред скупштину; поред овога вели, да је и он у томе одбору, и да је одбор разумео, да је он изабрат за овај последњи казани посао. Каљевић говори, како је скупштина том одбору дала право, да само поднесене предлоге просто формулише, и такове све пред скупштину изнесе, а не да оцењује, који је предлог за претресање, а који није; иначе вели, требало би у том одбору да дођу људи способни. Великић подпомаже његов говор. Милан Ћирковић говори, како је он из говора Каљевића разумео, да у одбору сви ништа не знају, он је тиме увређен, и захтева, да реч своју узме натраг. Даље говори, како у скупштини нема да су једни од блата а други од злата, већ како су сви равни. Каљевић вели, да је његов говор био односно стручности. Арса Лукић подпомаже говор Каљевића, но још са тим, да посланик може удешени предлог према пословнику и непосредно скупштини на претрес поднети. Спасић је уз разумевање подпредседника. Подпредсед. пита скупштину, хоће ли речени одбор продужити свој рад, односно оцењивања појединих предлога. Бошковић говори како према члану 77. пословника изабрани одбор има право да се упушта у оцењивање. Министар председ. говори, како се одбори оснивају, да прегледе сваки предмет, који на скупштину дође, па онда да оцене, заслужује ли исти, да се цела скупштина упусти у претресање, због чега бивају после извешћа, он је уз предлог подпредседника. Лукић, ми хоћемо да предлог из тог одбора дође пред скупштину, одакле ће после отићи надлежном одбору, пак ће после тек тај одбор казати, дал се поднесени предлог може узети у претрес и како; због тога остаје при првом говору. Каљевић, ако ће скупштина и према мнењу одбора, да се који предлог одбаци, после опет претрести, онда може и оно према разумевању подпредсед. остати. Министар председник вели, тако ће и бити, јер је према закону. За тим скупштина реши, да одбор продужи свој рад у оцењивању појединих предлога. После тога подпредсед. јавља скупштини, како одбор законодавни још није готов са предлогом Дамјановића, да би се могао изнети пред скупштину, као што је јуче казано, да је он за данас на дневном реду, те због тога вели, да се за данас занимамо са предлогом о окружним штедионицама, кад је и он готов. Скупштина прима знању; а подпредсед. за тим позва известиоца финансијског одбора, да прочита извештај. Известилац Маргетић прочита извештај, из кога се види неко врло мало неслагање одбора са пројектом, које је примедбе и влада усвојила. За тим Бошковић чита I. члан пројекта, код кога се прилична дебата отвори, односно оснивања штедионица при сваком округу. Министар правде говори, како се за сада не могу завести штедионице при сваком округу, што нема новаца. Министар председ. говори, како у свима окрузима није једнако задужење, те због тога вели, најпре ће се завести у онима, где је јако задужење, као н. пр. у Крагујевцу, Пожаревцу, Смедереву и т. д. Известилац објашњава користи штедионица. Стојадин Радонић, и ја хоћу коју да речем, зашто су нама наше паре црквене узели, те смо ми данас без цркве. Он захтева, да се паре црквене поврате његовој општини, како би цркву направили. Министар финансије одговарајући Стојадину вели, нек општина за ту потребу поиште паре, на ће их одма добити. За тим скупштина усвоји 1. члан по мнењу одборском, а 2. 3. и 4. без дебате по пројекту. По мнењу одбора 5. члан требало је изоставити, али је скупштина примила по пројекту владином, а исто тако и 6. 7. и 8. све без дебате. 9. прими се по мнењу одбора, а 10. 11. 12. и 13. по пројекту без дебате. Код 14. члана, односно, колико се може код штедионице задужити, Вићентије Поповић вели, да задужење може бити од 5. до 200 дуката ћесар. а не као што је по пројеку, до 500 дук. ћесар. Срећковић говори, како ће се према пројекту дати право каиџарима, да узимљу јефтино новац из штедионице, а после да га врло скупо продаду сељаку, те због тога неће се оно постићи, што је нужно, зато је он, да се ником више неда на зајам од 70 дук. ћесар. Стојић, да се повиси до 150 дуката ћесар. Несторовић, до 200. Арса Лукић уважава разлог Срећковића, и због тога је, да се највише може дати до 300 дук. ћесар. Бошковић вели, да издавање новаца буде једнако, како за поједине тако и за срез и округ. Милошевић, за поједине до 150. а за срез или округ до 500 дук. Министар председ. говори, како се ова сума може смањити, али доцније. Срећковић говори, да се само онима даје новац из штедионице, који докаже, да приватном што дугује, или донесе уверење општинско, да му је нуждан во или коњ. Млоги још хоће да говоре, али се јака вика чује, да се гласа. Анта Пантић у највећој ватри протестује, зашто му се неда говор. Подпредсед. пита скупштину, је ли довољно обавештена. Чује се са свију страна, јесте, и да се гласа. За тим скупштина и тај 14. члан прими по пројекту. Код члана 15. Миле Дамјановић вели, пошто је овај завод нов, ког ми не познајемо, то је он, да се престане са даљим читањем, него да се просто пројект владин прими. Скупштина одби његов предлог, а чл. 15. прими по пројекту. Код члана 16. Марковић и Спасић захтевају, да предходно право на зајам имаду из штедионице они, који мало траже, па после они који више. Срећковић захтева, да се тај члан укине, кога подпомажу Лукић и Ковановић. Несторовић вели, да се даје зајам и трговцима. Лукић, да се најпре подмире они, који имају нужду и невољу, но и после вели, да се неда беснима зајам зато, што се вечерас могао једном без нужде издати заоставши новац, а сутра дошао који по нужди, па не може да добије помоћ. Срећковић је уз Лукића, јер иначе вели, промашиће се цел оснивању штедионице. Каљевић је такође уз Лукића, но с тим, како би вели, према пројекту каиџари исцрпили сав новац из штедионице, па онда од тога завода никакве помоћи. Неки вичу, да се гласа, а Мијалко јагодински посланик тражи реч, а скупштина виче: нећемо, недамо, нек се гласа. За тим се по предлогу подпредсед. усвоји и тај члан по пројекту, а исто тако и члан 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. и 24. и то без икакве дебате, а члан 25. прими се такође по пројекту, но после мале дебате. После тога подпредсед. јавља скупштини, да је за јутрос доста, а састанак заказује за после подне у 3. часа. Скупштину затвори у 12. часова.

После подне у $3^1/_2$ часа подпредсед. у присуству министра финансије отвара скупштину, и јавља, да ће се продужити започети јутрос посао, т. ј. претресање пројекта о окружним штедионицама. За тим секретар чита члан 26. који се прими по пројекту, а исто тако и 27. 28. 29. 30. и 31. и то све без дебате, а члан 32. 33. и 34. по мнењу одбора опет без дебате. А члан 35. и 36. по пројекту, а 37. по мнењу одбора. Члан 38, и 39. по пројекту без дебате. (После подне скупштина је усвојила све чланове прочитане, без икакве дебате.) За тим подпредсед. јавља скупштини, да се за данас нема шта радити. Даље, да ће сутра одбори радити, а за прекосутра 4. окт. биће на дневном реду предлог Мила Дамјановића. Николајевић и Несторовић противе се поступку подпредседника односно затварања скупштине за данас тако рано, они веле, код одбора финансиског имаде израђених ствари, због тога предлаже, да се какав предмет свршени од реченог одбора узме, и за данас се претресе, кад још имаде времена за рад до мрака доста; јер иначе веле, није лепо губити у залуду време. Та њихова протестација није се ни саслушала, него се скупштина разиђе у 4. сахата после подне.

У ПИТАЊУ „СРПСКЕ ЖЕЉЕЗНИЦЕ“.

У прошлом броју саопштили смо „основе уговора“ за српску жељезницу, сад ево саопштавамо и све што је у томе питању предходило, заједно са владиним предлогом, којим су поднешени они „основи уговора“. Извештај дакле гласи:

Питање о подизању жељезница у Србији постало је у најновије доба, животно питање за Србију.

Са тога, што користи, које би отуд дошле, биле би користи не само за Србију него и за сву Европу, питање је ово добило европски значај. За њи се неинтересеју више само оне земље, кроз које би жељезница пролазила. Турска и Србија — за њи се интересује Европа, Азија и Африка, а у првом реду Енглеска, Немачка и Аустро-Угарска.

Но подизање жељезнице, која има да свеже најдаљи исток Европе са западом њеним, која има да буде посредица највеће светске трговине источно-индијанске и египатске и ако тако корисно и важно дело није могло досад извршити зато, што су за њ потребни већи капитали и веће способности, а баш су земље, кроз које би ова светска жељезничка пруга пролазила, сиромашне и у једном и у другом.

Ваљало је дочекати, да се за ово предузеће покрене саучешће капитала и способности већ унапређене Европе.

Такво време морало је доћи, јер капитал и способности иду онамо, где им иде на сусрет изглед користи добити.

Такво време и дошло је, јер од неколико година па овамо, почеше се нудити капиталисте и предузимачи Европски и Турској и Србији, да подижу жељезнице.

Како је које друштво имало средстава на расположењу и како је које комбинације правило, тако су и услови и понуде биле различите.

Турска је завршила ток понуда и испитивања и мрежа жељезничка са разних крајева њених корача већ ка српској међи.

Крајње је време наступило и за Србију да и она закључи свој рад преговора и испитивања, крајње је време да се реши: или ће да отвори своја врата светској трговини и саобраћају, светском богатству и знању, или ће да им каже: идите даље од мене ја вас непотребујем.

А шта би ово последње значило, то може да пресуди сваки.

Што се владе тиче, она је са овим питањем, на чисто, она држи, да је последње време наступило, где јој је ваљало прекинути га, где јој је ваљало завршити рад, који се од толико година на овоме потеже, где јој је ваљало закључити рад преговора и испитивања и преступити делу.

Не само по своме оваковом убеђењу, него и по својој дужности, она је принуђена да овако учини, јер је на то позвана општим гласом народа, који јој је лањској скупштини преко представника народних онако свечано достављен.

И ако је и убеђењем и општим гласом позвана била влада, да ускори решење овог питања, она је налазила и основа, да са смотреношћу и затезањем приступи делу, јер питање потребе изазвало је досљедно питање о могућности.

Кад престаде свака сумња, да је жељезница потребна, остала је још сумња да ли ћемо имати средстава да је саградимо.

И докле је год о томе могло бити сумње, дотле је смотреност влади налагала да неита.

И тек пошто се преговорима нашао начин по ком би терет био такав, да га наша земља издржати може, пошто се, што је најглавније, овим начином и највећи терет унапред може определити, пошто се унапред може казати: оволико и ништа више; могла је влада одлучити се да ову ствар решењу приведе.

Одлучив овако влада да изнесе пред народну скупштину на решење питање о жељезници, она сматра да јој је у дужности да упозна скупштину са целим током овог питања:

Из акта, односећих се на подизање жељезнице у Србији, види се, да се најпре понудила кућа браће Риш, из Брисла, да подигне у Србији жељезничку пругу од Београда до Радујевца и то писмом својим од 28. декембра по рим. 1863. год.

Но пошто у то доба питање о жељезници није било још дозрело, министар финасије, писмом својим од 11 маја 1864. год. А№ 1017, известио је заступника исте куће г. Буљона, да српска влада неналази за нужно да се упусти у коначно решење тога питања.

У исто време влада сама, сматрајући ово питање за важно, обратила се посредством министра финансије, писмом својим од 11. маја исте 1864 А№ 1017 државноме савету да би решио, да министар финансије може извесну суму новаца, из суме оногодишњим буџетом одређене на ванредне потребе, издати на трошкове једног инжинира, који би се са стране, или из Француске или из Белгије, позвао, да учини у Србији штудије о жељезници.

На то је сљедовало највише решење од 20 маја 1864 год. којим је одобрено, да се може издати сума од једне хиљаде дуката на трошкове једног инжинира са стране, који би проучио кроз Србије пругу, којом би се провела жељезница и министар финансије под 22. мајом исте године А№ 2673 о-

братио се министру иностраних дела, да подејствује код Француске или Белгијске владе, да би се у тој цели послао један инжинир овамо.

Међу тим како предмет овај о грађењу железнице према устројству централне управе по части техничкој, припада министру грађевина, то је министар. финанасије под 10 априлом 1865 год. А№ 2075 сва акта предмета овог спровео министру грађевина на даљи поступак.

Према томе, онда бивши заступник министра грађевина а садањи намесник књажевског достојанства, ступио је у преписку и погодбу око овог посла са француским инжиниром, Кисом. А у исто време 31 маја 1865 год. Г№ 1128. заступник министра грађевина обратио се савету државном, да овај на ново решн, да се она сума новаца, која је била одобрена највишим решењем од 20 маја 1864 год. из суме буџетом за рачунску 1864 год. одређене на изванредне потребе, а није употребљена, може издати из суме одређне буџетом за 1865 год. на изванредне потребе.

Пошто је највишим решењем под 3. Јунијом 1865 год. ова сума одобрена, министар грађевина закључио је погодбу са поменутим инжиниром Кисом поради прегледа и испитивања пруге, којом би се провела железница и позвао га у Србију да предузме овај посао.

Инжинир Кис, у друштву са још два наша инжинира; почео је свој рад 1 августа 1865 г. од долине топчидерске, па онда наставио га је кроз Раљу, поред српске и бугарске Мораве преко Сталаћа к Алексинцу и обратно, и сав посао око овог предузећа свршио је за пет месеци.

По свршеном овом послу инжинир Кис, поднео је влади српској извештај о свом раду заједно са предрачуном трошкова, који би се учинити имали на подизање железнице од Београда до Алексинца.

По овоме коштао би 1 километар једно на друго до 264.000 франака. Но к овој оцени трошкова додао је и своје главно закључење „да претерани — означени — трошкови за постројење железнице произилазе с једне стране из лишавања сваке индустрије у самој земљи а с друге стране из точног непознавања природних извора земаљских.“

Затим министар финансије под 20 Априлом 1867 год. Е№ 1096. доставио је министру грађевина послате му преко министра иностр. дјела, препоруке белгиског предузимачког друштва јавних грађевина „A. C. L Wander Elet frére et Comp.“ које је искало од Турске владе концесију за грађење железнице од Цариграда до наше границе, за случај ако би се што и с наше стране предузимати хтело са истим друштвом, око подизања наше железнице.

Затим је под 24 Мајом рим. 1867 год. поменуто предузимачко друштво јавних грађевина преко свог представника инжинира Пијата поднело српској влади услове, по којима тражи концесију за грађење гвозденог пута у Србији, и то у 24 точке.

На основу ових предлога, одређена комисија ради предлога и испита поднешених услова, поднела је своје мнење министру грађевина под 28 Мајом 1867 год. А затим по решењу министра грађевина, иста комисија свела је своје приметбе са оним тачкама. које је примила из пројекта Пијатовог у један пројект уговора, по коме влада српска даје концесију гвозденог пута од Београда до границе турске, са сајузом турских гвоздених путова, поменутом предузимачком друштву.

Међутим још под 7 Мајом 1867 год. министар финансије известио је представника поменутог белгијског друштва, инжинира Пијата, да је српска влада решила одложити питање о подизању железнице у Србији још за неко време, док прикупи нужна дата односећа се на овај предмет.

По томе 23. Априла 1868. год. изаслат је Шепман инжинир Енглески, још са једним нашим инжиниром, да прегледају на ново линију, којом би се гвоздени пут повукао. —

(Свршиће се.)

ДОПИСИ.

+ **У В. Бечкереку** 13. окт. Познато је читавом српству, да је у Бечкереку партајан живот такве личне мржње а с тим и такву поцепаност међу Србима произвео, да се у народним стварима ни корака напред учинити није могло. Но као свуда и овде је време и боље увиђење страсти стишало, мржње уталожило и противности изгладило, тако да можемо рећи да Срби бечкеречани сви скупа сложно једној доброј цели теже. Плод те слоге била је конференција Срба Бечкеречана, што је 2. октобра т. г. одржана, и на којој се договарало, шта ми и Романи приликом преустројења жупанијског одбора торонталског чинити имамо. Плод тог договора јест приложено писмо, које је на све стране разаслано с позивом и молбом, да браћа српска и романска приликом избора жупанијских одборника свој народни интерес очувају и побрину се, да у самом одбору жупанијском тако заступљени буду, да жупанија о нашим жељама и потребама рачуна водити мора. Програм, ког би се у жупанијским и — почем жупанија право петиционирања на владу и земаљски сабор има — у опште народним стварима држати имали, сачини ћемо у конференцији жупанијских одборника. Од какве важности по нас при садањим и долазећим околностима може бити глас законити заступника у жупанији, сваки онај може увидити, који у књиги догађаја читати уме и згодне прилике употребити мисли, да народне жеље законитим путем влади, земаљском сабору искаже и пред читавим светом очитује, да се неби могло рећи: само неколико земаљски заступника нешто као српске жеље издају, а муниципија — која би још бољи органи народа бити могла — ћуте и тим своје задовољство са постојећим стањем изјављују. До сада су нам у жупанијама уста запушена била. До нас стоји, да то од сада не буде. За то молим, да у вашем поштованом листу наш позив саопштити изволите, да радња наша што даље и шире позната — надамо се — и усвојена буде! (Чинимо врло радо. У.)

Даљи плод младе — али надамо се — трајне братске слоге у Вел. Бечкереку био је закључак овдашње српске црквене општине од 3. октобра т. г. да се Милетић при повратку у Нови Сад од стране ове општине депутацијом поздрави. Чим се тај предлог ставио, устане г. адвокат Стева Вуков и стане дражити и компетенцију општини одрицати да таково што изрече, позивајући председника г. Миту Савића, да општинску седницу закључи. Г. Мита Савић с непартајичношћу, коју сваки пријатељ слоге и реда само похвалити мора — одговори, да док предлога има и док се њима решење не донесе, седницу закључивати неможе. И тако се тај предлог са свима против два гласа (г. Стеве Вуковог и таста познатог потурчењака Ђоке Поповића) усвоји. Исто је тако усвојен и предлог, да се народном позоришту годишња помоћ даје, и за ову је годину на ту цел 200 ф. а. вр. одређено.

Као што видите при свој слози ипак се нашло противника. Но на срећу само је један, јер таста Поповићевог неморамо рачунати. Он је зету и кћери за љубав то чинио. Напротив г. Стеву Вуковог неможемо тако олако пропустити. Зар он невиди, којим путем особе, које он особито поштује н. пр. др. Суботић, г. Брановачки и још многи други — иду, и каквих се начела држе? Зар му није зазор, кад оно квари, на чему баш та господа раде. Али опет се нечудимо његовом поступању! Кад је он рођен? У оно доба, кад је безусловна послушност била на дневном реду. Кад је школе учио? У оно доба, кад је онај за најпаметнијег и најнаученијег важио, који је у најкраће време највећи број листова од речи до речи на бубати умео, кад се није разбирало, да ли се разуме оно што се набуба, кад је и влада систематично на то ишла, да наопачким методом на силу Бога човека заглупи, јер су јој у оно доба добри аутомати, али никако људи, који слободно мислити умеју, требали. Сугласно с том системом сваки је ђак уверен био, да чим са добром сведочбом из скамије изиђе, да је одма сву мудрост поцрпио, и да више у животу читату и учити не треба. Отуд то долази, да млоги наши људи, који су се за време ђаковања и неко време за тим као нека чудовишта научености славили, сада су толико натраг заостали, да се млађи, али по новијем и бољем методу научени, и самосталном мишлењу и слободном испитивању навикнути људи, њиховом огромном незнању дивити морају! Но они опет у своју високоученост верују и неће да се на своје другове из младости угледају, који су и после школе мислили и учили, и тим се од хрђаве последице старог метода ослободили! Кад је г. Стева Вуков ступио у јаван живот? У оно доба, кад се још веровало, да сваки са великим званијем и довољно памети добија, да свом позиву одговорити може. Отуд његова дубока понизност и безкрајно поштовање велике господе. Зато он одма виче: то иде на револуцију, чим се какав владин корак критизира, јер у његово срце што му је кајиш капларске сабље још из младости стегнуо, не може никаква жеља за слободом ући. У његово чело, што му је клобук сузио, не може никако мисао пута наћи, да може когод владу критизирати, и опет зато безприкоран грађанин бити! Кад све промислимо, морамо увидити, да је госп. Стева Вуков мумија из прошлог столећа, па зато саветујемо тој мумији — не да у гроб иде, нека га Бог још дуго на наш смеј и веселе поживи — него да се на страну повуче, кад неће да са својим старим, али од њега напреднијим пријатељима корача, јер ће му свако његово неуместно дело само наш смех а његову срамоту изазвати. Ако пак неће да мирује, него жели и даље трн у оздрављену ногу на ново забадати, а ми ћемо само декоје од његови штиклова приповедити, па смо уверени, да ће му то доста бити! Зато мир!

Чујемо, да је „Српски народ“ нашег општинског председника г. Миту Савића грдио, што је допустио, да се познати закључак о Милетићу донесе. Од кога та грдња иде, можемо мислити, јер знамо, да је Ђока Поповић тог истог дана овде код таста био. И то разумемо, зашто га „турски народ“ грди. Наравно! док је био Бечкерек неслогом поцепан и немоћан и читава је жупанија спавала. Ту се могло противницима српским на неки резултат пакленог рада указивати, и награда из два диспозициона фонда вући. Сад пак како је Бечкерек сложан, може партајно кретање у њему свој стожер за торонтал задобити, и сву жупанију у организовану опозицију народне странке увући. Па чим ће се онда награда из диспозиционог фонда заслуживати! Зато јао и помагај! грди Миту Савића да се поплаши и натраг врне, те да се слога Бечкеречана поремети, тим пак народној опозицији тек оздрављено крило, на ново позледи! Па зашто га грди? Што је био непартајичан, те пустио скупштини, да закључи што за добро нађе! Да велика греха! А да шта би противници хтели? Ваљда да својим ауторитетом скупштину застрашава? Лепа посла! Но ту се варате у рачуну. Слога се наша више поремети неће, а што га ви и вами подобни будете више грдили, то ћемо га ми више уважавати, јер грдња издајица за сваког је поштеног човека највећа је препорука.

Позив ког је конференција бечкеречка управила на Србе и Романе у торонталској жупанији, и који се у горњем допису спомиње гласи овако:

Устав земаљски у Угарској краљевини уживала је пре године 1848-е једна част земаљских становника, која је била привилегисана.

Част та људи звала се племићи (немеши) на броју 800.000; они су представљали државу и звали се народом.

Ко није био немеш тај је принадлежао пуку, који устав уживао није. Пуку је предстојала радња, робота, плаћање и батина; право грађанства је за њега било страно и непостижно.

Немеши су сачињавали вармеђе, бирали су судије и званичнике а и посланике за дијету; они су дакле доносили, и извршивали законе. Владало је 800.000 немеша над 10 милиона људи.

Ми Срби играли смо у опште худу улогу, и кад је који од нас могао постати адвокатом, доктором, свештеником, или учитељем, тек се онда ослободио батина, а иначе смо били сматрани за рају.

Имали смо и ми неколико немешких породица; ал синови тих племена слабо су се бринули за народност нашу и народно биће, гордили су се и они као немеши.

Дође 1848-а година, и би изречено начело равноправности и грађанске једнакости, а и законом уређено, да се сви становници ове земље дижу на степен онај, на ком су пре 1848-е године само тек немеши стајали; да дакле сваки без разлике уживати може право, како у вармеђи тако и у државним пословима. и добија грађанско биће на темељу једнакости.

На основу тог закона године 1848-е устројена је вармеђска област, ал је за мало постојала, а и ми смо слабо у њој учествовали. Њу је заменио абсолутизам, и трајао је до године 1861-е, онда је на ново с нашим уштрбом успостављена вармеђа, и установљен садањи одбор (bizottmány.) Чланове тог одбора требао је народ бирати, ал тај одбор није искључиво путем избора намештен, но фешпановим упливом и по његовој вољи склопљен; тако и није могао по нас од хасне бити, нит нас задовољити; — ал бадава све, јер се томе помоћи није могло!

Сад је донешен закон, по ком се вармеђе новим начином устројавају. По томе закону тај нови одбор вармеђски састоја ће се из 600 особа; — од ови че бити 300 такових, који највише царске порције плаћају, а 300 ће се по општинама бирати.

Ови 600 особа ће уживати право, да могу располагати с вармеђским пословима, бирати вармеђске чиновнике, донашати за вармеђу сходне закључке; једном речи овај одбор од 600 лица биће жупанијска област.

У том вармеђском одбору треба и ми Срби да смо што у већем броју заступљени; ал нас није Бог обдарио богатством, међу нами дакле таких особа, које царске порције најмање 263 фор. годишње плаћају, пописано је — које Срба које Романа — само тек мало више од 50. Да би дакле могло што више нас уплива имати у област и вармеђски рад, — да неби свуд последњи били и од уживања то мало уставности сами себе искључили нужно је, да гди српски бирачи бирају, саме Србе изаберу. А ово тек од нас зависи!

Ако смо свесни, трезвени, безпристрасни и разборити, а ми ћемо се манути сваке личне кавге и распре, него ћемо раме уз раме пак својски и сложно онде гди смо у већини Србе за одборнике изабрати; гди смо пак у мањини, тамо ћемо гледати, да саразмерно неколико бар наших избирамо.

Одборника вармеђског само онај може бирати, који је уписан за бирача земаљског посланика. Сваки дакле онај, који је пре две године дао се за бирача уписати, нека не остане код куће, већ нек иде бирати вармеђског одборника да не буде наше лоше, јер не после моћи о нами а без нас што год хоћеју радити. Избори ће се ти скоро одредити. Сваки ће избор водити један председник са општинским одбором од 4 лица. Председника ће наименовати вармеђа, а местни одбор од 4 лица Ви ће те сами бирати. Пазите дакле! да Вас когод необмане; бирајте таке људе, у тај местни одбор, који се не боје и своје сенке, и који се недају навести и наговорити, да се на Ваш уштрб што год уради; недајте се ни од кога варати, будите свесни, пажљиви и обзорни. Закон је на Вашој страни.

А приликом бирања вармеђских одборника гласајте сви сложно, а не куд који, па да Вас мањина победи; договорите се пре избора, те да готови будете за сваки случај.

Изабран може бити сваки, који је прешао двадесет четврту годину, и који зна читати и писати.

Ми нећемо Вам намећати поједина лица, да их бирате; Ваша воља нек је света и неограничена; бирајте кога Ви хоћете!

Само пазите да не избирате таковог, који би Вас кад тад изневерити могао, ил који неби Вас свагда и свуд као Србе и као народ заступао. Небирајте страшљивца, да Вас неостави и противнику не преда!

Не бирајте онаке, који никад неби у Бечкерек на скупштину дошли, и који би с тим само место заузели, ал помогли вам не би ништа; јер ми нетребамо само парадне по имену тек одборнике, него такве људе, који умеду ствар разсудити, који смеду ма гди за Вас проговорити, и који нећеду — као што пословица вели — као овца за клепетушом поводљиви бити, него куд свестна народна странка и наше вође, тамо и они. Само тако можемо напредовати, ако скупа уједињени стојимо, јер онда можемо и ми у народну корист коју меродовну реч казати, кад нас има, који ту реч сложно усвајамо и на супрот сваком смело подупиремо!

Браћо! Што год смо ми Срби патње имали, ту су и Романи с нама делили. Положај наш и њихов саевим је једнак. Шта је нами на корист и њима није на штету. Што је за њи добро, ни за нас неможе бити зло. Зато треба да се свуда са Романима сложите. Где сте Ви у већини, тамо нека Романи за Србе гласају, а где су они у већини, тамо Ви за њихове људе гласајте. То тим пре можете учинити, што смо ми на Романе овакав исти позив управили, њима нашу помоћ понудили, а и од њи помоћи братски заискали.

Посаветујте се дакле пре избора својски, метите на страну мрзост и злобу, пак само нек Вам је народна корист пред очима, јер кад ову прилику сад пропустите, онда 6 година — ма како Вам било — помоћи Вам нема.

Сложно дакле браћо Срби и Романи! и неуморно! — Вођа нек Вам је народна свест, — цел народно биће — а средство неуморно и заједничко делање!

Из конференције Срба у В. Бечкереку 2. 14. Октобра 1871.

Мита Савић. адвокат. Др. Ђорђе Пејић адвокат. Стева Савић. адвокат. Шандор Поповић Пеција, веленоседник. Никола Купусаровић. веленоседник. Шандор Стојић. веленоседник. Стева Николић. вар. сенатор. Ета Пикифоровић, вар. вел. бележник. Данило Закић, адвокат. Трифун Рајић, адвокат. Љуба Јовановић. Милош Петровић. вар. контролор. Јоца Крстић, правник. Ника Манојловић, правник Атанасија Јанковић. правник. Јоца Ристић, вар. књиговођа. Јован Клее, свештеник Јован Николић.

Војинић 12. октобра. Овђе је збориште данас бирача протопопства Будачкога за епарх. скупштину. Већ синоћ дођоше из окрајни мјеста и свјештенички и свјетовни чланови, а јутрос прибраше се околна браћа, те из Карловца богме добисмо госте. Тако је баш обилата наша скупштина.

Ово иначе мало местанце оживило, па лијено и неопажа чојек ни кишу ни буру хладну, а стисли се један уз другога у притјесној соби школској, те не досађује ни спарина ни тјескоба. Уз такову живу вољу и братинску слогу баш би Србину могло бити и пространије... време пријатније... и собе рахатније...

Него да причам о самој ствари;

Скупштину бирачку отвара г. прота Марко Опачић, те свјештеници најпре бираше. Они се хтедоше да уреде, да изберу себи председника и перовођу; али јим тога недопусти г. прото (јер је знао да њега не би изабрали,) него изберу само перовођу. Сагласише се да бирају тајно на листиће. Сваки је морао *подписати* свој листић, те већином гласова изаберу сљедеће пароохе: Милу Мађерчића, Перу Грбу, Ману Мајсторовића, Милу Бараћа и Јову Шарца.

Док је то тако текло и записник о томе склапан бануше нам г. прото Беговић и Лука Петровић из Карловца. Скупштина пренусе као од сна, те са бурним „живио!“ поздравише госте. Нов живот завлада ама у циглом брату. Дође ред на народне бираче; али они изнесу предлог да се уреде како то ваља и требује по закону. Гласови се чуше: „ми оћемо г. проту Беговића за председника.“ Одмах први глас тај охрабри цјео збор те ту нема мјеста ни приговор ни изговор. — Беговић прича се да је он дошао као гост, те захваљује на почасти; али међу тим г. прото Опачић под изговором да посла има код своје куће, шкизира се и отиде, те тако непреостаде ништа друго г. Беговићу него послушати једнодушни захтев скупштине те се примити руковања.

По обављеном тако уређењу скупштине предсједник отвара сједницу, разложи задаћу збора, а тако и задаћу епарх. скупштине са свестраним огледањем и освјетљавањем наши установа за црквено-просвјетни рад. Особито је потресло излагање жалостнога појава познате „буне Раковичке“ сравњено са прошлошћу народа србскога у овим крајевима. Заврши говорник са крепком препоруком слоге свјештенству и народу..... „те само тако може у нас бити живе и трајне свијести србске!“ Да је као оченаш праћена свака рјеч та, а и пропраћени сви моменти са бурним „живио!“ о томе нема сумње.

Одмах буде изабран један одбор да вјеровнице развиди, и почем овјеровљени буду чланови сви, исти одбор спреми кандидацију; скупштина закључи јавно бирати, те тако од 15. предложени кандидата буду једногласно изабрани сљедећи: Никола Беговић прото, Јово Тадић, Јово Девић, Јово Мрђеновић, Петар Вергаш, Стеван Судар, Никола Касановић, Лука Петровић из Карловца, Стево Шкара из Карловца, Стево Ћалић и поп Мојо Мајсторовић.

Овђе само једну малу епизоду: скупштинари оће да њи на епарх. скупштини заступи прото Беговић па неће да бирају никога више него њега самога. И доиста то је најљепша карактеристика србска да Србин знаде бити привржен и повјерљив као што је овђе слика и прилика. Тек однекада пође за руком Беговићу да људе доведе на изречну наредбу законску. те тако само изабраше.

За дневнице бираним заступницима одлучено по 2 ф. на дан из црквени каса in solidum.

И тако буде ова прва бирачка скупштина овђе завршена и сједница закључена. У народу је најбоља воља, те могу рећи, као гођ што је насјела „перјаница“... тако ће и њезин брат „перчин“.. насјести кад гођ буде народу српском подкопавао права његова. Надамо се да ће и наши свјештеници овако отворено стати за права народна!!

СА ПЕШТАНСКОГ ПОРОТНОГ СУДА.

Дворана поротног суда беше већ пре 9. сахати дупком пуна, већином српском публиком. Особито се беше искупила пештанско-будимска омладина, да допрати свог пријатеља и знанца брата Милана Ђорђевића, те пићим заједно смело погледа мађарској пороти у лице грађанско, е да ли ће у стању бити оптужена Србина са својих слободоумних речи Милетићу као заменика у Вац послати. Међу осталом публиком видесмо и г. др. Ст. Павловића и г. Сандића, професора из Н. Сада, Уједно нам мило беше видети међу поротницима и једног ваљаног будимског грађана г. с. Малешевића, адвоката. Пошто су од стране оптуженога у побочној соби некоји поротници одбачени, улази у дворану председник са двема судијама, бележником, јавним тужиоцем и поротницима.

Председник *J. Шаркан* отпочиње око $^3/_4$ на 10. сахати расправу. Тужилац је *Розгоњи*, као заменик јавног тужиоца *Сабова*. Њима напротив седи за столом као оптужени *Др. Милан Ђорђевић* професор на вел. гимназији у Н. Саду; његов

бранилац је *др. Бернхард Фридман.* Поротници су: Јов. Андраши, Јов. Малешевић. Баш, Кевеш. Шнајт, Леб. Бишиц, Ант, Горове, Ванги, Штраус, Настл, Ситар; заменици му Хохштетер и Силбер.

Пре свега чита бележник Дуловић имена поротника, који одма скупа полажу заклетву, да ће по убеђењу и по души пресуду изрећи, даље се заклиње влашки тумач *J. Соколовић* (негдашњи матичин питомац) најзад званични стенограф.

Председник отвара седницу и пошто је пре констатовао, да је заменик cansarum regalium director-а као тужитељ и Мил. Ђорђевић као оптужени присутан, и да га др. Б. Фридман заступа, опомене у кратко странке, да се с достојанством пред поротом понашају. Затим чита националу оптуженога и констатује да је исти писао чланак: *„Аустро-Угарска и Словени“* ради чега је и оптужен. Председник позива бележника, да прочита оптужбу јавног тражиоца Сабова. (Овде ће нас публика извинити, што јој нећемо по нашој жељи у целости оптужбу саопштити, јер пошто је у мађ. новинама дотерана, то се латисмо наших ма и непотпуних бележака.) Језгра писмене оптужбе од прилике овако гласи: У „Застави“ што у Н. Саду излази изишао је 1. апр. 1870 год. један чланак под насловом *„Аустро-Угарска и Словени“* с потписом „Ђ“, који садржи у себи буњење целокупности угарске круне као и позивање на насилно нарушење јавног поретка и мира „па пошто је Светозар Милетић одговоран уредник, Милана Ђорђевића као писца именовао, то тужилац подноша против њега своју тужбу у следећим; преступ је учињен целим садржајем чланка, а особито ова места: „Аустрија се више не зове Аустрија, него Аустро-Угарска, и то од тог доба, од кад су Мађари и Немци владу над осталим народима поделили. Даље се вели како су се Мађари сјединили с Ђерманима, да предупреде напредовање словенског елемента. После вели се да су се здружили с мађарском странком у Загребу, а народњу странку потиснули. Најзад су донели закон о народностима, како им је најповољније било, за што скорије помађаривање.

Сва цел је тога чланка, да увери Славене, да су од Мађара и Немаца угњетени, те да нису дужни и даље верни бити такој држави. При свршетку предсказује Мађарској пропаст, што Славени не само желе, него се томе догађају и радују. На основу тога моли јавни тужилац, да поротни суд у смислу 6. и 9. тачке XVIII. зак. чланка Милана Ђорђевића осуди.

После прочитане оптужбе, даде председник прочитати мађ. превод инкриминираног чланка и чини пажљивим, оптуженога, да ако има каквих примедаба у погледу самог превода, нека их учини. Др. Милан Ђорђевић примећује само на завршетак превода, да пораз незначи на мађарски „bukás“ (пропаст) него „veresség“ на што и владин тумач J. Соколовић пристаје (за овог ми рече један Србин од виши званичника, да му је чудновато, што влада Соколовића употребљује за тумача српског, кад он незна нашег језика.) У осталом задржава оптужени себи право, да учини при меритуму своје примедбе. Услед тог пређе председник у кратко на ток истраге и вели, да г. Милетић, као уредник није хтео с прва да каже писчево име, те се је морала искати дозвола од зем. сабора против Милетића, и тек после тог је именовао Милана Ђорђевића, који се је изјавио, да му је ствар застарела, и кад је с том молбом отбачен, апеловао је на касациони суд, но и ту је одбијен.

После тога даде председник реч јавном тужиоцу, да развије своју оптужбу.

Тужилац Б. Розгоњи с плачевним гласом прича *„некролог“* свога „предшественика“ Е. Маковеца, који би сам требао сад да тужи, да није благовремено умро, и то у највећој сиротињи; свет му не беше благодаран. Пред смрт му је наложио да узме од поротника опроштај. После овог опела пређе на саму тужбу, те вели: „чулисте цео веран превод инкр. чланка, па ако сте схватили само поједине изразе а и саму цел чланка, то нећете ни мало посумњати моћи, да писац опада мађ. народ, који је својом уставношћу делио све среће и несреће с осталим народностима и радује се његовој пропасти. (Овде му оптужени и председник упадне у реч велећи му да је поправљено то место у преводу са речи „пораз“) Тужилац: то није велика разлика између *пропасти и пораза*, јер цел, тенденција је једна, — продужује даље и вели: „Писац је несрећни Самсон, што мисли, да ће моћи срушити стубове мађ. државе, који ево већ више од 1000 година не шћаху се уздрмати. Још је писац сметао с ума, да би се међу развалинама мађ. народа и његов народ срушио.“ Чуди се, да још има људи, који би за љубав народности сам народ одвели на Голготу, и који се не страши сејати мржњу и раздор међу народима, признавајући, да Славени нису више дужни бити верни својој отачбини, те их упућује на револуцију, да се на тај начин ослободе.

„Поштована господо поротници! Еда ли је нужно још доказивати, да је писац у моменту свога писања смерао, да поновн стару омразу и покољ. Ја се уздам у ваш патриотизам (опасно сретство. Извешт.) да ћете ви увидети, да је доказано субјективно и објективно, да је погрешно против 6. и 9. §-а јер напада на опстанак аустро-угарске државе (цитира поједине пасусе из инкр. чланка.) Писац тврди, да су се Мађари сложили с Немцима у тој цели, да предупреде и угуше културу и свако напредовање у Славена. Господо поротници! То је клевета на мађ. народ и ја се ограђујем против тога. За-доказ да смо братски напрама народностима поступали, сведочи нам 44. чл. закона од 1868., где је једнакост права изречена; а нека знаде писац, да ни у швајцарским кантонима нећете повољнији закон наћи моћи.

Цео чланак је дакле удешен за револуцију, и ја с тога чиним пажљивим г. поротнике, какве је опасне последице могао имати, као што нам сведоче последњи несрећни случајеви у Хрватској. Principium obsta, sero medicina paratur, dum mala — invaluere. После свега, што је исказао, моли поротнике, да изрекну над оптуженим свој вердикт.

(Наставиће се.)

УГАРСКА.

16. окт. држана је седница угарског сабора. Пошто су се неке ситније ствари обавиле, управи посланик Игњат Хелфи на минтстра-председника ову интерпелацију:

„Почем је известно, да је Угарска због своје политичне и етнографске ситуасије и географског свог положаја више него и једна друга земља приморана, са суседним земљама у пријатељском сношају живети и наклопост њихову у све већој мери себи привлачити;

почем је даље известно, да се само тако надати можемо, да се други народи у наше ствари мешати неће, ако ми са своје стране респектујемо природно право других народа, право самоопределења, и ако се својски чувамо, да се у ствари њихове немешамо;

почем је даље битност, да је таково мешање законима од 1867. год., који су од већине сабора и владе примљени, противно;

почем је на последак опште познато, да су данас Чеси на Мађаре врло озлојеђени, зато ја ево управљам следећа питања на министра-председника:

1. Јесу ли истините вести, које наши и цислитавски листови распростиру, по којима је мађарска влада на то ишла, да се жеље ческог народа, у њиховој саборској адреси изјављене, од монарха нису уважиле?

2. Ако су те вести истините, како ће се министар-председник оправдати,

а) што је без знања и предходног саизволења народа крупу на такав корак приволео, који може у својим последицама отачбини велике опасности донети.

б) што се против постојећи закона усудио, да се умеша у унутрашње ствари једног братинског народа?“

НОВИ САД 19. октобра Књижевно оделење „Матице Српске“ држало је заједно са управљајућим одботом матичним, 16. ов. м. своју седницу. Предмет седнице беше, избор питомаца за стипендије заклада Текелијине, Деметровићеве, Јовановићеве и Костићеве.

Пошто је текелијн питомац Сима Павловић доказао да је лаис шест месеци боловао, и ипак с тога није годину изгубио, а ове је године даље уписан у школу за чега је и школарину платио, то му се штипендија по пређашњем решењу оставља и надаље.

Два упражњена места *полупитомаца* текелијних дају се овим редом: Удицки, Ковачић, Нић. Павловић, Ан. Милић, Л. Радељевић, Душ. Арновљевић, Владимир Поповић. Ако се од ових предњи не бави у Пешти ради науке, долазе следећи, који се ту баве.

За штипендије Костићеве и Деметровићеве предузеће се избори идуће седнице док се разгледају тестаменти ових основатела те да се виде определења која условљавају избор Черсвићана и Бечкеречана.

Штипендије Павла Јовановића добили су: *Сава Диматријевић* из Панчева, који је у Прагу и Монакову (München) слушао техничке науке са особитим успехом, и *Остоја Мраковић*, који је сведочбом са одличним успехом на реалци у Раковцу (горња крајина) положио испит зрелости.

За тим је решено да Матица узме стан у кући у којој се налази, још за годину дана, од дана кад јој досадањи контракт излази, и то за 1200 ф. а. вр. на годину, а досад је плаћала 850 ф. И ово је доказ, да треба себи стан да зида.

— У недељу држан је управни одбор српског народног позоришта, где је прочитан извештај управитељев о путовању дружине у последње време, из кога се дознало, да друштво није могло давати беседу у Темишвару ни ићи на месец дана у Чаково, јер је у тима местима наступила била повчана криза, па је слаба изгледа било за успех. Друштво је сада у Кикинди и ту добро напредује. Недељом даје на дан две представе, једну у 2 сата за народ, који није учеван, а другу у вече. Народ радо долази на представе, и има изгледа, ако буде лепа времена, да ће врло мало бити дефицита. Друштво долази новембра у Нови Сад, где се надају, да ће у половини децембра моћи давати представе у новом театру, а дотле ће имати друштво одмор. Многе општине одредише припомоћ народном позоришту, а многе се туже, да нису добиле позив. Позива је у први мах штампано само сто, и разаслато је на веће општине, а сад ће се на ново штампати толико, да се пошаље свакој поле већој општини и у листу ће се овоме огласити, којој је општини послато, да родољуби поједини дознаду за то, па да се заузму код својих општина, јер поименце одовуд, није се могло обратити на сва места, јер заузимачи за народну ствар у појединим местима нису поименце познати.

— У понедељак био је књижевни одбор, где је закључено, да се даде трговцу овдашњем Стеви Ратковићу, да буде главни распродавац Матичини књига. Уједно је одређено, да се награде неки књижевни списи, и да се штампа по реду све што је досад награђено, а није штампано.

ТЕЛЕГРАМ УРЕДН. „ЗАСТАВЕ“.

Загреб 18. окт. За заступнике на епархијалну скупштину изабрани овде: *Мојо Балтић* за Загреб, а *Илија Гутеша* за горњу крајину.

НОВИЈЕ.

Праг 16. окт. Чески листови веле, да меморандум чески вођа признаје изравнање са Мађарском. Чески сабор пак неможе ништа примати, што би права ческе краљевине повредило. Меморандум вели даље, да је дело изравнања са свим уништено и да ће се тешко на ново предузимати, јер је поверење Чеха страшно повређено.

Праг, 16. овт. Јиречек и Шефле становаће у Прагу. Последњи ће предавати на свеучилишту. Чезки ђаци преправљају сјајну овацију.

Беч 16. окт. Тек концем друге недеље очекује се састав новог министарства.

Крагујевац 15. окт. Више скупштинара поднеше предлог, да се добра манастирска укину. После кратке дебате закључено, да се предлог даде влади, која ће што скорији законски основ о том скупштини поднети.

Атина 15. окт. Предстоји криза министарска. Делигеорги и Зајмас имаћеду саставити ново министарство.

Беч 15. окт. Гроф Хохенварт беше опет у Шенбрупу на аудијенцији код цара. Велики страх међу уставоверцима.

Париз 15. окт. Принц Наполеон дао је оставку на чланству ђенералног савета; и одпутовао је у Италију.

Пешта 15. окт. Пешти Напло јавља, да је Ернст Шимоњи послат од крајне левице у Турин, да чује Кошутове мисли у смотрењу аустријске кризе.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Пешта 16. окт. (*Живковић и друг.*) Трговина са раном ове недеље је мирно текла. Цене осташе оне исте. Стране земље стоје — цене скачу.

Јесење жито 6 ф. 70 н., пролетње 6 ф. 70 н. Новембарска зоб 2 ф. 6 н., дец. и јануарска 2 ф. 15 н. Јануарска и фебруарска 2 ф. 20 н., пролетњи 2 ф. 12½ н. *ct.* 50 за ђур.

Обично жито за нов. 4 ф. 7½ н., за дец. и јан. 4 ф. 20 н. за пролеће 4 ф. 27½ н., од 80 *ct.* плаћено.

Пов се кукуруз из Немачке врло тражи, јер је рана врло скупа а кромпир је тамо хрђаво родио.

Банатски кукуруз за мај и јуни од центе 3 ф. 97½ н. за Пешту а 4 ф. 5 н. од 86 *ct.* за Сисак.

Романски кукуруз за мај и јуни 1871. консумиран 3 фор. 90 в. у транзиту 3 ф. 65 н. од цолске центе за Пешту плаћан.

Ових дана продато је шенице од прилике до 100.000 мер. по овој цени:

Шеница од 88 *ct.* 7 ф. 40—55 н. 87 *ct.* 7 ф. 35—45 н. 86 *ct.* 7 ф. 15—30 н. 85 *ct.* 7 ф. 5—10 н. 84 *ct.* 6 ф. 85 н. 7 фр. 83 *ct.* 6 ф. 65—80 н. 82 *ct.* 6 ф. 40—55 н, 81 *ct.* 6 ф. 30—45 н. по 3 цол. центе.

Жито по каквоћи 3 ф. 90 н. до 4 ф. 5 н. од 78—80 *ct.* на каси исплаћено.

Јечам банатски за рану 2 ф. 45—65 н., добар средњи јечам 2 ф. 70—85 н., пиварски 3 ф, 20—30 н., од 70 *ct.*

Зоб добра, и по каквоћи ове су цене: 1 ф. 95¼ н. до 2 5½ н., од 60 *ct.* плаћено.

Кукуруз стари по каквоћи од 4 ф. до 4 ф. 25 в. од ц. ц. на бечки рачун плаћена.

Проја од 2 ф. 80 н. до 3 ф. 10 н., од 82 *ct.* плаћено, — дорбо би је било куповати, јер се врло за олај у Немачку тражи.

Свињска маст непролази.

Шљиве босанске 13 ф., прве каквоће 13½—¾ ф., обичне 12½ ф., за нов. и дец. 12½—⅝ ф., српске 11¼—¾ ф.

Ораси се врло траже.

КУРЗ ОД 16. ОКТОБЕРА.

Сребро — — — — — — — — — — —	118.—
Дукати — — — — — — — — — — —	5.66

ОГЛАСИ.

Бр. 3002 — 1871.

ОБЈАВА.

Од стране суда слоб. кр. вароши Н. Сада овим се доставља до јавног знања, да ће се кућа пок. Софије Јанковића под бр. 2024. која је процењена на 6086 ф. а. вр. у смислу тестамента покојнице на јавној лицитацији продати, и да је ради одржавања исте одређен рок на 15. нов. о. г. у случају потребе други рок 5. дек. о. г. односно трећи рок на 20. дек. о. г. свагда после подне у 3. сата на лицу места.

Лицитациони услови прочитаће се приликом одржавања лицитације а могу се и дотле код ововар. суда за време званични часова увидити.

Суд сл. кр. вароши Н. Сада од 16. окт. 1871.

Имра Бала с. р., бележник. 1—3 **Јован Радовановић** с. р., вар. судац.

СТЕЧАЈ.

На упражњено место учитеља III. разреда гл. девојачке школе у Н. Саду отвара се овим стечај до 8. (20.) нов. т. г.

Са овим је местом скопчана год. плата од 500 фор. а. вр. са десетогодишњом 10 проц. повишицом.

Од компетената иште се, да су оспособљени за главне основне школе, а своје молбенице, снабдевене са потребним сведочбама, нека до реченог рока пошљу потписаном председништву.

У Н. Саду 18. (30.) окт. 1871.

Арон Михајловић перовођа. 1—3 **Др. Јован Туроман** предс. м. шк. одбора.

ОГЛАС.

На темељу саборског закључка у 119. дана 6. (18.) јула т. г. држаној седници донешеног решио је српско-народни школски савет овај да се дана 1. новембра т. г. по нашем календару отвори у Пакрацу I. разред учитељске школе заједно с приправничким једногодишњим течајем као прелазним разредом.

У ову школу примају се ученици и ученице из пакрачке, горњо-карловачке и будимске дијецезе, који су свршили основну школу.

С тога могу и они ученици и ученице, који су ма само *основну школу с добрим успехом свршили*, за отворена стипендијска места свако од годишњи 80 фор. а. вр. конкурирати, и овом савету поднети молбенице, на које се с овим рок до 23. т. м. по нашем продужује.

Уписивање ће трајати од 27. до конца т. м,

Пре уписа полаже сваки ученик пријамни испит, и ако овај добро опстане долази одма у I. разред учитељске школе, у противном пак случају тек по свршеном једногодишњем течају у горе назначеном прелазном разреду.

Из седнице српско народног школског савета дана 5. (17.) и сљед. месеца октобра 1871 у Карловцима држане.

Др. Милош Рајић нар. секретар. **Арсеније Стојковић** епископ будимски и архиепископ администратор.

3—3

КОНКУРС.

Ради попуњења учитељске штације у Сечују, с којом је плата од 100 ф. у готовом новцу, 9 кила жита, 9 кила кукуруза, 7½ ланаца земље, 2 ланца ливаде, 3 хвата дрва, од венчања 40 кр., од укопа великог 40 кр. — малог 20 кр. од пара 2 холбе вина, 1 холба пасуља, скопчана, отвара се овим конкурс до 1. Новембера т. г.

Ко ту штацију получити жели, има прописанима сведочбама подкрепљену молбеницу своју до тога дана консисторијуму овоме поднети.

У Септандреји 9. октобра 1871.

Консисторијум источне Цркве дијецезе будимске.

3—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ЈОВАНА П. ЂУРИЋА

у Новом Саду,

потребује једног млађег спомоћника и једног шегрта. 3—3

ОГЛАС.

Путем јавне дражбе продаваће управа манастира Раковца 27. окт. (8. нов.) 1871. 9. сати рано у монастиру 12 јутара шуме по 1600. квад. фати за сечу у пределу сходном. Исто тако у исти, свој рит за сечу трске предстојеће зиме, најбољем нудиоцу на уживање. — У исти дан 2. сата после подне издаваће исти своје мајдане од кречног камена, кои су свој околини као најизврстнији познати од 1. нов. 1871. почињајући на 3. године најбољем нудиоцу у закуп. — Сви купити желећи, позивају се да у определито време у монастир доћи изволе, на писмене понуде неће се никакови обзири узимати.

Дражбени увјети могу се код управе сваки дан увидити.

У Монастиру Раковцу 15. (27.) окт. 1871.

Арсеније Миросављевић намесник и управитељ.

2—3

ОГЛАС.

Путем јавне дражбе продаваће управа манастира Беочина дана 7. (19.) нов. 1871. 9 сати пре подне у манастиру 4. јутра шуме по 1600 квад. фати. За сечу предстојеће зиме. — Исто тако издаваће тог дана до 5. јутара ораће земље у пределу Шакотинцу на 3 године, и то од 1. нов. 1871. до конца окт. 1874. најбољем нудиоцу у закуп. — Сви купити желећи нек изволе лично у одредито време у манастир доћи, и собом потребиту готовост особито за шуму понети. На писмене понуде неће се никакови обзир узимати,

Дражбени увјети могу се свако доба код управе монастирске увидити.

У монастиру Беочину 14. (26.) окт. 1871.

Митрофан Павловић намест. и управитељ.

2—3

ОГЛАС.

Путем јавне дражбе издаваће управа манастира Беочина 5. (17.) децембра 1871. у 9. сати пре подне у манастиру свој крај Дунава лежећи рит и аду, у величини од 250. јутара за пашу на три године, и то од 1. јануара 1872. до конца децембра 1874. најбољем нудиоцу у закуп. — Сви који би купити желили, нек се изволе у определено време у манастиру наћи, собом како 10 % пишманлук, тако и полгодишњу закупнину понети. На писмене понуде неће се никакав обзир узимати. Дражбени увјети могу се сваки дан код манастирске управе увидити.

У манастиру Беочину 14. (26.) октобра 1871.

Митрофан Павловић, наместник и управитељ.

2—3.

ГАЛАНТЕРИЈСКА ТРГОВИНА.

ЗАХ. Г. СТОЈКОВИЋА

у Сомбору,

потребује два млађа спомоћника. 1—3

СТ. МАРКСОВО

САЛОНСКО ПИВО

у флашама

под гаранцијом да је добро може се добити само код

Е. БУРШТАЈНА у **Бечу,**

Hernals, Hauptstrasse Nr. 88.

Моје већ од више година чувено Мало-Швехатско средсредно стовариште за пиво у боцама (флашама) препоручује и сада због свог особито финог квалитета чувено **Ст. Марксово салонско пиво** које ће п. т. публику што није пиво подпуно изненадити, по што са свим одговара укусу које п. т. публика тражи у пиву.

Пивара у Ст. Маркса поверила је само мојој фирми стовариште тог салонског пива у флашама, и ја ћу то поверење оправдати брзом и тачном послугом п. т. купцима.

Цене: Ст. Марксово салонско пиво . . . . заједно с боцом 26 н.

Мало-Швехат. извозно лагер-пиво .	„	„	„	25 „
„ царско-мерцен пиво	„	„	„	26 „
„ бок-пиво	„	„	„	28 „

Прекупци у великом добијају особити рабат. Накнада за празне боце 10 нов.

Пиво се *шаље* у сандуцима од 48 боца.

Извозно пиво у бурадима рачуна се што може бити јефтиније. 4—6

КАФЕ И ЧАЈА!!!

На центу и фунту од најјефтиније до најфиније сорте.

Кава од 42 кр. даље, **чај** од 40 кр. даље.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

IGNAZ BRAK,

Wien, Wallfischgasse Nr. 2.

(Eke der Kärnthnerstrasse.)

Стовариште **правих смокава, каве, чоколаде, пиринча, шећера** фина и проста; **најфинији куба и јамајка рум, когнак и пунш есенције, и т. д. и т. д.**

Разашиљање уредно.

Ценовник франкирано. 2—3

ROTHSCHILD & CO., Opernring 21, **WIEN.**

Поруке за ц. кр. берзу извршују се по врло пробитачном рачуну. Купују се и продају државни папири, зајмовни лозови, акције банака, железнички и индустријски подузетака.

Лозови на плаћање у ратама.

Наш лист курза шаљемо на захтев бадава и франкиран. 9—25

Властник и издаватељ др. Свет. Милетић. Одговоран уредник Стеван Поповић. Српска народна задружна штампарија.